

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
6 maart 2006

Ons kenmerk
PO/KO/06/9735

Uw brief van
10 februari 2006

Uw kenmerk
2050607850

Onderwerp
vragen van het lid De Vries (CDA)

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van het lid De Vries (CDA) van uw Kamer over de Cito-eindtoets. De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met kenmerk 2050607850.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven

Beantwoording van de vragen van het lid De Vries (CDA) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de Cito-eindtoets. (Ingezonden 9 februari 2006, Kenmerk 2050607850)

Vraag 1:

Heeft u kennisgenomen van de berichtgeving over het niet-afnemen van de Cito-eindtoets bij zwakke leerlingen, hetgeen in toenemende mate het geval lijkt te zijn?¹

Antwoord:

Ja.

Vraag 2:

Kunt u het genoemde percentage van 20% van de leerlingen in Rotterdam en Amsterdam dat niet aan de Cito-eindtoets deelneemt bevestigen? Nemen Rotterdam en Amsterdam een uitzonderingspositie in? Beschikt u over exacte gegevens ten aanzien van de afname van de Cito-eindtoets en/of andere eindtoetsen in het basisonderwijs?

Antwoord:

Er is geen overzicht beschikbaar van het percentage leerlingen uit groep 8 dat (per gemeente) deelneemt aan de Cito-eindtoets. De Citogroep beschikt over het aantal deelnemende leerlingen per school. De Citogroep heeft echter geen inzicht in het totaal aantal leerlingen op een school en kan daarom niet berekenen welk percentage van de leerlingen uit groep 8 deelneemt aan de Cito-eindtoets. De Citogroep geeft aan dat het aantal deelnemende scholen en het aantal deelnemende leerlingen per school ongeveer gelijk is aan vorig jaar. In 2006 nam 85% van de scholen de Cito-eindtoets af. Op ongeveer 6400 scholen maakten ruim 162.000 uit groep 8 de toets. Het gemiddeld aantal deelnemende leerlingen per school is 25,3.

Om een goed beeld te krijgen van het gebruik van de Cito-eindtoets door basisscholen voert de inspectie een onderzoek uit. De volgende onderzoeksvragen staan daarbij centraal:

- Houden basisscholen zich aan de aanwijzingen van de Citogroep voor de voorbereiding en uitvoering van de afname van de Cito-eindtoets?
- Hoeveel leerlingen uit groep 8 nemen niet deel aan de Cito-eindtoets in februari 2006 en wat is daarvan de reden?
- Hoeveel van deze leerlingen die niet deelnemen zijn potentiële lwoo-leerlingen?
- Hoeveel van deze potentiële lwoo-leerlingen worden buiten de berekening van de schoolscore gehouden?
- Voor hoeveel van de potentiële lwoo-leerlingen beschikt de school over een handelingsplanning die aanvangt in groep 7 of 8 van de basisschool?

Het onderzoek vindt plaats tijdens de reguliere bezoeken van de inspectie die vanaf 6 februari tot 1 mei 2006 worden afgelegd. Daarnaast zijn tijdens de week waarin de Cito-eindtoets 2006 werd afgenomen

¹ De Telegraaf, 8 februari 2006: *Scholen creatief met Cito-scores*. Trouw, 8 februari 2006: *Inspectie : ieder kind toetsen*.

(7 t/m 9 februari) extra basisscholen onaangekondigd bezocht. De onaangekondigde bezoeken hebben plaatsgevonden op scholen waarvan bij de inspectie bekend was dat zij gedurende de afgelopen 3 jaar een bovengemiddeld aantal lwoo-leerlingen hadden. De resultaten van dit onderzoek hoop ik u in mei 2006 te kunnen aanbieden.

Vraag 3:

Is naar uw oordeel de keuze van scholen om leerlingen op dergelijke schaal niet te laten deelnemen aan de Cito-eindtoets te rechtvaardigen vanuit de argumentatie dat een Cito-score, naast het oordeel van de school over het onderwijsniveau van die leerlingen, niet nodig is voor de verwijzing naar het voortgezet onderwijs?

Antwoord:

Scholen voor primair onderwijs zijn niet verplicht om de Cito-eindtoets of een andere toets aan het einde van het basisonderwijs af te nemen. Volgens het inrichtingsbesluit WVO moet de beslissing over toelating mede zijn gebaseerd op een onderzoek naar de geschiktheid van de leerling voor het vervolgonderwijs. Veel scholen voor voortgezet onderwijs gebruiken hiervoor de resultaten van de Cito-eindtoets.

Scholen voor primair onderwijs zijn wel verplicht om over iedere leerling die de school verlaat ten behoeve van de ontvangende school voor voortgezet onderwijs een onderwijskundig rapport op te stellen. In een onderwijskundig rapport wordt op beknopte en duidelijke wijze een beeld geschetst van de onderwijsresultaten van de betrokken leerling, zijn houding ten aanzien van het onderwijs, welke vormen van voortgezet onderwijs de voorkeur genieten en eventuele bijzondere aandachtspunten. Ik vind het wenselijk dat scholen zich bij het opstellen van dit onderwijskundig rapport ook baseren op onafhankelijke informatie.

De Cito-eindtoets is, door de hoge voorspellende waarde, een goed instrument om onafhankelijke informatie te verzamelen voor de keuze van passend vervolgonderwijs. Die informatie kan door zowel ouders als leerkrachten als onafhankelijk gegeven bij de schoolkeuze worden gebruikt en kan voor alle leerlingen worden benut. Voor twee groepen leerlingen is inzet van de Cito-eindtoets minder opportuun omdat de kans groot is dat de reguliere toets te moeilijk is. Dit betreft leerlingen uit de volgende groepen:

- (allochtone) leerlingen die aan het begin van groep 8 vier jaar of korter in Nederland zijn en die het Nederlands onvoldoende beheersen om de opgaven goed te kunnen lezen;
- leerlingen die naar verwachting naar het (voortgezet) speciaal onderwijs of naar het praktijkonderwijs gaan.

Overigens is de Cito-eindtoets niet het enige beschikbare instrument om onafhankelijke informatie te verzamelen.

Vraag 4:

Deelt u de mening van de onderwijsinspectie dat het ongewenst is wanneer scholen een groot aantal zwakkere leerlingen niet aan de Cito-toets laat deelnemen, omdat die 'uitsluiting stigmatiserend werkt en het beeld op de prestaties van de school wordt vertroebeld'?

Antwoord:

Ik vind het wenselijk dat scholen ook voor zwakke leerlingen hun advies voor passend vervolgonderwijs mede baseren op onafhankelijke informatie. Welk instrument hiervoor het meest geschikt is kan per leerling verschillen. Een school die kiest voor de Cito-eindtoets kan op basis van de capaciteiten van de leerlingen er bijvoorbeeld voor kiezen een deel van de leerlingen te laten deelnemen aan de Niveautoets die speciaal is ontwikkeld voor leerlingen met een leerachterstand van tenminste 1,5 jaar op alle leergebieden. Ik vind het van belang dat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat voor een deel van de leerlingen in het geheel geen onafhankelijke informatie wordt verzameld. Indien het voor een leerling niet wenselijk lijkt deel te nemen, getuigt het van goed bestuur de ouders bij deze beslissing te betrekken. Ouders en kinderen kunnen op deze manier goed worden voorbereid en kan voorkomen worden dat een leerling er schade van ondervindt.

Ik hecht er tevens aan dat scholen zich verantwoorden over hun opbrengsten. Een school kan hiervoor de schoolscore op de Cito-eindtoets gebruiken, maar er zijn ook andere toetsen van andere uitgevers die gebruikt kunnen worden. Een schoolscore die is gebaseerd op de scores van alle individuele leerlingen geeft het beste beeld van de opbrengsten van de school. Ik deel dus de mening van de inspectie dat het uitsluiten van leerlingen voor deelname aan de Cito-eindtoets (of een andere toets) een minder goed beeld geeft van de opbrengsten van de school.

Het is overigens niet zo dat een school die zwakke leerlingen uitsluit van deelname aan de Cito-eindtoets een betere beoordeling van de inspectie ontvangt op de indicator opbrengsten dan een school die zwakke leerlingen wel laat deelnemen. De inspectie maakt voor een oordeel over de opbrengsten van de school gebruik van een herberekende schoolscore op de Cito-eindtoets, voor zover de school deze toets gebruikt. Leerlingen voor wie de school gefundeerd kan aantonen (bijvoorbeeld op basis van handelingsplannen en gegevens uit leerlingvolgsysteem) dat leerwegondersteunend onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs of praktijkonderwijs het meest geschikte vervolgonderwijs is, worden buiten de schoolscore gehouden. Scholen die ook leerlingen hebben uitgesloten van deelname aan de Cito-eindtoets zonder dat voor deze leerlingen kan worden aangetoond dat één van de genoemde vormen van vervolgonderwijs het meest passend is, krijgen van de inspectie geen beoordeling op de indicator opbrengsten.

De inspectie hanteert deze regels uit oogpunt van rechtvaardigheid, om de vergelijkbaarheid tussen scholen te optimaliseren.

Vraag 5:

Wat kunt en gaat u doen om verandering aan te brengen in de huidige praktijk van selectieve deelname aan de eindtoets?

Antwoord:

Indien uit het onderzoek van de inspectie blijkt dat er inderdaad sprake is van selectieve deelname, anders dan de voorschriften van de Citogroep, is het van belang te achterhalen wat hiervan de reden is. Ik reken het tot mijn taak scholen goed te informeren over de consequenties van selectieve deelname. Mogelijk bestaat het idee bij scholen dat selectieve deelname kan leiden tot een betere beoordeling van

de opbrengsten van de school door de inspectie. Uit de beantwoording van de voorgaande vraag blijkt dat dit idee onterecht zou zijn.

Tijdens het plenaire debat over het wetsvoorstel ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid (30 313) is door de leden Hamer (PvdA), Jungbluth (GroenLinks), Kraneveldt (LPF), Vergeer (SP) en Eski (CDA) een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht te onderzoeken:

- wat de oorzaken zijn van de groei van het uitsluiten (van deelname aan de Cito-eindtoets) en hoe dit kan worden voorkomen;
- hoe voor scholen het dilemma kan worden opgelost tussen zo volledig mogelijke deelname aan de Cito-toets en de angst voor het schoolimago;
- de mogelijkheden van een monitor Primair Onderwijs zodat scholen zich op die manier valide en transparant kunnen verantwoorden.

Ter uitvoering van deze motie zal ik in aanvulling op het reeds aangekondigde onderzoek van de inspectie onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden die er zijn om de opbrengsten van een school op een objectieve manier inzichtelijk te maken. In dit onderzoek zullen verschillende instrumenten, waaronder een monitor Primair Onderwijs, worden getoetst op uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en draagvlak. Uitgangspunt hierbij is dat zoveel mogelijk moet worden aangesloten bij de instrumenten die de scholen nu al hanteren om de lasten voor scholen zo min mogelijk te laten zijn.

Vraag 6:

Deelt u de mening dat het wenselijk is dat alle scholen in aanvulling op hun leerlingvolgsystematiek een eindtoets afnemen bij alle leerlingen (met uitzondering van incidentele gevallen) ten einde ouders, onderwijsinspectie en de school zelf een zo volledig mogelijk inzicht te geven in de ontwikkeling van de leerlingen en de onderwijsresultaten die de desbetreffende school boekt?

Antwoord:

Ik deel uw mening dat scholen een zo volledig mogelijk inzicht moeten geven in de ontwikkeling van leerlingen en de onderwijsresultaten die de betreffende school boekt. Dat een eindtoets hierbij behulpzaam kan zijn, onderschrijf ik van harte. Ik sluit echter niet uit dat een school ook met behulp van andere instrumenten dit inzicht kan verschaffen.